

**काठमाडौं विश्वविद्यालयको स्कुल अफ आर्ट्स अन्तर्गत स्थापित
नेपाल समसामयिक अध्ययन केन्द्र (केयु-एनसीसीएस) को
कार्यविधि निर्देशिका २०७८**

प्रस्तावना

समसामयिक विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान र बहसमा अग्रस्थानमा रही कार्य गर्दै आएको नेपाल समसामयिक अध्ययन केन्द्रले संस्था दर्ता खारेज गरी केन्द्रसँग भएका पुस्तक तथा अन्य अचल सम्पत्ति काठमाडौं विश्वविद्यालयलाई हस्तान्तरण गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढाएको सन्दर्भमा केन्द्रले गर्दै आएका विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान र बहस विश्वविद्यालयको पनि जिम्मेवारी भएको महसुस गरी काठमाडौं विश्वविद्यालय कार्यकारी परिषद्को मिति २०७६ साल फागुन ४ मा बसेको ५९४ औं बैठकको निर्णय अनुसार हाल स्कुल अफ आर्ट्समा रहने गरी 'काठमाडौं विश्वविद्यालय – नेपाल समसामयिक अध्ययन केन्द्र (केयु-एनसीसीएस)' को स्थापना भए अनुसार यस अध्ययन केन्द्रको सञ्चालन र व्यवस्थापनका लागि यो कार्यविधि निर्देशिका २०७८ जारी गरिएको छ ।

१. सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ

- (क) यस कार्यविधि निर्देशिकाको नाम 'काठमाडौं विश्वविद्यालय – नेपाल समसामयिक अध्ययन केन्द्र (केयु-एनसीसीएस) को कार्यविधि निर्देशिका २०७८' रहेको छ ।
- (ख) यो निर्देशिका कार्यकारी परिषद्ले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा –

- (क) 'अध्ययन केन्द्र' भन्नाले काठमाडौं विश्वविद्यालय स्कुल अफ आर्ट्स अन्तर्गत स्थापित काठमाडौं विश्वविद्यालय – नेपाल समसामयिक अध्ययन केन्द्र (केयु-एनसीसीएस) सम्भन्धित छ ।
- (ख) 'व्यवस्थापन समिति' भन्नाले दफा ६ बमोजिमको व्यवस्थापन समिति सम्भन्धित छ ।
- (ग) 'सल्लाहकार समिति' भन्नाले व्यवस्थापन समितिले गठन गरेको दफा ८ बमोजिमको सल्लाहकार समिति सम्भन्धित छ ।
- (घ) 'विशेषज्ञ समिति' भन्नाले व्यवस्थापन समितिले गठन गरेको विशेषज्ञ समिति सम्भन्धित छ ।
- (ङ) 'निर्देशक' भन्नाले दफा ९ बमोजिमको निर्देशक सम्भन्धित छ ।

- (च) 'वरिष्ठ अनुसन्धाता' भन्नाले यस अनुसन्धान केन्द्रसँग सहकार्य गरिरहेका दफा ११ बमोजिमका व्यक्तिलाई सम्झनुपर्नेछ ।
- (छ) 'अनुसन्धाता' भन्नाले दफा १२ बमोजिमका अनुसन्धाता सम्झनुपर्नेछ ।
- (ज) 'अनुसन्धान सहायक' भन्नाले अनुसन्धातालाई अनुसन्धानमा सहयोग गर्ने सम्बन्धित विषयमा स्नातकोत्तर वा विद्यावारिधि गर्दै गरेको दफा १३ बमोजिमको व्यक्तिलाई सम्झनुपर्नेछ ।
- (झ) 'अतिथि अनुसन्धाता' भन्नाले आफ्नो विश्वविद्यालयको शैक्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत रहेर दफा १४ बमोजिम यस अनुसन्धान केन्द्रमा अनुसन्धान गर्ने विद्यावारिधिप्राप्त अनुसन्धातालाई सम्झनुपर्नेछ ।

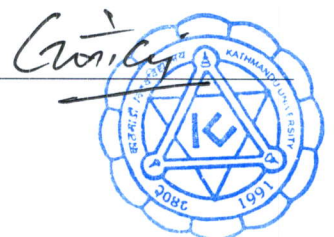
३. अध्ययन केन्द्रले समेट्ने अध्ययन-अनुसन्धानको क्षेत्र

- (क) समसामयिक राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, कूटनीतिक विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा विश्लेषण
- (ख) समसामयिक राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, कूटनीतिक विषयमा छलफल, सभा र गोष्ठीहरू
- (ग) देशले लिएका या लिनुपर्ने संवैधानिक, कानुनी तथा नीतिगत निर्णयहरू बारे अध्ययन, अनुसन्धान, विश्लेषण, छलफल, सभा र गोष्ठीहरू
- (घ) वर्तमान संविधानले अङ्गिकार गरेको सङ्घीय प्रणालीलाई सुदृढ गराउन अध्ययन, अध्यापन, अनुसन्धान, विश्लेषण, छलफल, सभा र गोष्ठीहरू

४. अध्ययन केन्द्रको काम, कर्तव्य र अधिकार

अध्ययन केन्द्रको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ –

- (क) देशभित्र वा बाहिरका सम्बन्धित क्षेत्रका विद्वान्हरूलाई अध्ययन-अनुसन्धानका अवधारणाहरू आदानप्रदान गर्न साझा मञ्च, छात्रवृत्ति/शोधवृत्ति, लघु अनुदान एवं प्राज्ञिक सम्बन्धन उपलब्ध गराउनु र सहकार्य गर्दै गुणात्मक अनुसन्धानलाई सहजीकरण गर्नु ।
- (ख) सम्बन्धित क्षेत्रमा नवीनतासहितको अन्तर्विषयक/बहुविषयक एवं बहुशास्त्रीय शैलीका अल्पकालीन र दीर्घकालीन शोधकार्यक्रम र पाठ्यक्रमको तर्जुमा एवं कार्यान्वयन गर्नु ।
- (ग) अन्तरक्रिया र प्रवचन शृङ्खला, कार्यशाला गोष्ठी, गृष्मकालीन स्कुल (Summer School) आदिका माध्यमले प्राज्ञिक सचेतना अभिवृद्धि गर्नु ।
- (घ) अनुसन्धानबाट प्राप्त उपलब्धिहरूलाई राष्ट्रिय-अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसम्म पुर्याउन निश्चित समयको अन्तरालमा प्रवचनमाला, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कार्यशाला, प्रशिक्षण र प्रदर्शनीको आयोजना गर्नु ।

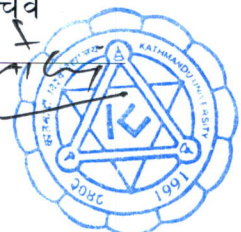
- (ड) स्वदेशी तथा विदेशी विश्वविद्यालय, अनुसन्धान केन्द्रहरूसँग सम्बन्ध स्थापित गरी सहकार्य गर्नु र प्राध्यापक तथा अनुसन्धाताको आदानप्रदान गर्नु ।
- (च) प्राप्त ज्ञानलाई जनसाधारणका लागि उपयोगी बनाउन आवश्यक श्रव्य-दृश्य सामग्री उत्पादन गर्नु र उत्पादित सामग्रीलाई विश्वविद्यालयका साथै अन्य शैक्षिक संस्था र सञ्चार माध्यमहरू मार्फत प्रचार-प्रसार गर्नु, सम्बन्धित विषयमा अनुसन्धानमुखी अनलाइन शोधपत्रिका (जर्नल) र विशिष्टीकृत पुस्तकमाला प्रकाशनका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्य गर्नु ।
- (छ) समसामयिक अध्ययन-अनुसन्धानका लागि भौतिक र संस्थागत शैक्षिक आधार खडा गर्नु ।
- (ज) विश्वविद्यालय, सरकार, उद्योग-व्यवसायी, राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्था र व्यक्तिहरूबाट दान-दातव्यको जोहो गरी दाताका नाममा प्राज्ञिक पद र शोधवृत्तिको स्थापना गर्नु ।
- (झ) समसामयिक अध्ययनका क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान दिएका प्राज्ञलाई सम्मान गर्नका लागि आवश्यक स्रोत व्यवस्थापनका लागि पहल गर्नु ।

५. सहकार्य

- (क) केयु-एनसीसीएससँग इच्छुक व्यक्ति वा संस्थाले संयुक्त रूपमा अध्ययन, अनुसन्धान, सभा तथा गोष्ठी लगायतको सहकार्य गर्न सकिनेछ । यस्ता उद्देश्यले राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थामा संयुक्त शोधप्रस्ताव लैजान पनि सकिनेछ । यसका लागि अध्ययन केन्द्रको व्यवस्थापन समितिमा संस्थागत दायित्व विभाजन सहितको स्पष्ट आशयपत्र पेस गरिनेछ र प्रस्तावित आशयपत्रमाथि आवश्यक छलफल गरी व्यवस्थापन समितिले उपयुक्त समयमा निर्णय दिनेछ ।
- (ख) सहकार्यमा सञ्चालित कार्यक्रम तथा परियोजनाका सन्दर्भमा सञ्चालित कार्यक्रमको आफ्नै स्रोत-साधनबाट आवश्यकता अनुसार करारमा अनुसन्धाता वा कर्मचारीलाई नियुक्ति दिन सकिनेछ ।

६. व्यवस्थापन समिति

- (क) व्यवस्थापन समितिमा देहाय बमोजिमका बढीमा ५ सदस्यहरू रहनेछन् ।
(अ) विश्वविद्यालय कार्यकारी परिषद्ले तोकेको व्यक्ति	अध्यक्ष
(आ) स्कूल अफ आर्ट्सका डिन	सदस्य
(इ) विगठित नेपाल समसामयिक अध्ययन केन्द्रका संस्थापक प्रा. डा. लोकराज बरालले सिफारिस गरेका २ जना	सदस्य
(ई) स्कूल अफ आर्ट्सका डिनले मनोनीत गरेका विज्ञमध्ये १ जना	सदस्य-सचिव

स्पष्टीकरण : २०७८ भदौ २५ को कार्यकारी परिषद्को ६३६ औं बैठकको निर्णय माफत प्रा. डा. लोकराज बराल, स्कुल अफ आर्ट्सका डिन र डा. उद्धव प्याकुरेल रहेको तीन सदस्यीय व्यवस्थापन समिति गठन भएकाले प्रा. डा. बराल मानार्थ अध्यक्ष र डा. प्याकुरेल सदस्य सचिव रहने गरी गठित उक्त समितिले आफ्नो ३ वर्षे कार्यकाल पूरा गरेपश्चात् दफा ६ (१) अनुरूपको समिति कार्यान्वयनमा आउनेछ ।

(ख) अध्यक्ष र सदस्यहरूको पदावधि ५ वर्षको हुनेछ ।

(ग) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा निजले तोकेका सदस्यले समितिको अध्यक्षता गर्नेछन् ।

७. व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

(क) व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ –

(अ) अध्ययन केन्द्रको अनुसन्धान नीति तथा वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने,

(आ) अध्ययन केन्द्रका स्वीकृत कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गराउने,

(इ) अनुसन्धान केन्द्रमा अनुसन्धान तथा प्रशासनिक कार्यका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्तिको चयन तथा नियुक्तिका लागि आवश्यक कार्य गर्ने,

(ई) स्वदेशी तथा विदेशी विश्वविद्यालय, अनुसन्धान केन्द्र तथा दातृ निकायहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने-गराउने ।

(ख) व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार 'विशेषज्ञ समिति' हरू गठन गरी तिनबाट आवश्यक सहयोग लिन सक्नेछ । उक्त समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार व्यवस्थापन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(ग) व्यवस्थापन समितिको बैठक कम्तीमा महिनाको एकपटक बस्नेछ ।

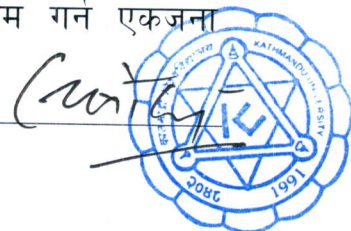
८. सल्लाहकार समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

(क) यस अध्ययन केन्द्रलाई आवश्यक राय-सुझाव दिनका लागि आवश्यक छ भन्ने लागेमा व्यवस्थापन समितिले विशिष्ट व्यक्तिहरूको एउटा सल्लाहकार समिति गठन गर्न सक्नेछ । यसमा काठमाडौं विश्वविद्यालयका पूर्वउपकुलपतिहरू, वर्तमान उपकुलपति, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विज्ञहरू सदस्य रहन सक्नेछन् ।

(ख) सल्लाहकार समितिको सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि सल्लाहकार समिति आफैले निर्धारण गर्नेछ ।

९. निर्देशक

(क) यस अध्ययन केन्द्रको प्राज्ञिक र प्रशासकीय प्रमुखका रूपमा काम गर्न एकजना निर्देशक रहनेछ ।

- (ख) निर्देशकको चयन खुला प्रतिस्पर्धाबाट हुनेछ । निर्देशकको नियुक्ति व्यवस्थापन समितिका सिफारिसमा काठमाडौं विश्वविद्यालयको कार्यकारी परिषद्ले गर्नेछ ।
- (ग) निर्देशकको कार्यविवरण व्यवस्थापन समितिले तोके बमोजिम रहनेछ ।
- (घ) निर्देशकको कार्य अवधि ३ वर्षको हुनेछ । कार्यमूल्याङ्कनका आधारमा आवश्यक परेमा निजको कार्यावधि नवीकरण गर्न सकिनेछ ।
- (ङ) निर्देशकको पारिश्रमिक तथा सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१०. वरिष्ठ अनुसन्धाता (Senior Research Fellow)

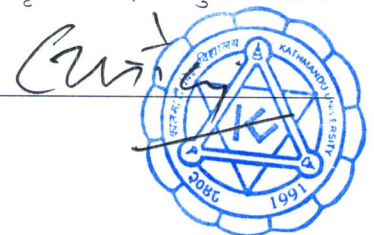
- (क) आफ्नो क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान गर्दै आएका र केन्द्रमा समय-समयमा आई अनुसन्धानमा संलग्न हुन चाहने स्वदेशी तथा विदेशी विज्ञलाई व्यवस्थापन समितिले अवैतनिक वरिष्ठ अनुसन्धाता (Senior Research Fellow) का रूपमा नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- (ख) वरिष्ठ अनुसन्धाताले प्रत्येक वर्ष कम्तीमा दुई हप्ता यस अध्ययन केन्द्रमा रही कार्य गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) यस्तो नियुक्ति ३ वर्षका लागि हुनेछ र व्यवस्थापन समितिले आवश्यक ठानेमा आवश्यकता अनुसार थपघट गर्न सक्नेछ ।

११. अनुसन्धाता (Research Fellow)

- (क) यस अध्ययन केन्द्रमा अनुसन्धाताका रूपमा विभिन्न प्राज्ञिक क्षेत्रका विज्ञ रहन सक्नेछन् ।
- (ख) अनुसन्धाताको नियुक्ति शोधप्रस्तावका आधारमा व्यवस्थापन समितिले गर्नेछ ।
- (ग) अनुसन्धाताको कार्यविवरण तथा कार्यावधि व्यवस्थापन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (घ) अनुसन्धाताको कार्यमूल्याङ्कन हेरी आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन समितिले निजको समयावधि थप्न सक्नेछ ।
- (ङ) अनुसन्धाताको पारिश्रमिक तथा सुविधा तोके बमोजिम हुनेछ । बाह्य स्रोतबाट शोधकार्यका लागि ल्याइएको अनुदानको हकमा निजको थप सेवा-सुविधा काठमाडौं विश्वविद्यालयको नियमानुसार हुनेछ ।

१२. अनुसन्धान सहायक (Research Assistant)

- (क) केन्द्रमा आएका अनुसन्धान कार्यका लागि आवश्यकता परेमा अनुसन्धान सहायकहरू रहन सक्नेछन् ।
- (ख) अनुसन्धान सहायकको नियुक्ति व्यवस्थापन समितिको स्वीकृति लिई अनुसन्धाताले करारमा गर्न सक्नेछ ।

- (ग) अनुसन्धान सहायकका लागि सम्बन्धित विषयमा स्नातक तह उत्तीर्ण भएका अथवा निजको दक्षता, विज्ञता र अनुभव आदिलाई आधार मान्न सकिनेछ ।
- (घ) अनुसन्धान सहायकको कार्यविवरण अनुसन्धाताले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (ङ) अनुसन्धान सहायकको पारिश्रमिक तथा सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१३. अतिथि अनुसन्धाता (Visiting Fellow) (अवैतनिक)

- (क) नेपालबाहिर अनुसन्धाताका रूपमा कार्यरत नेपाली तथा विदेशी नागरिकलाई अतिथि अनुसन्धाताका रूपमा व्यवस्थापन समितिले नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- (ख) अतिथि अनुसन्धाताले यस अनुसन्धान केन्द्रमा रही कम्तीमा २ हप्ता कार्य गर्नुपर्नेछ ।

१४. अध्ययन केन्द्रको स्रोत परिचालन

- (क) यस अध्ययन केन्द्रको कार्य सञ्चालनका लागि प्राप्त हुने रकम आम्दानी खातामा जम्मा भई यस केन्द्रको नाममा खोलिएको खर्च खातामा रहनेछ ।
- (ख) केन्द्रका आयस्रोत देहाय बमोजिम हुन सक्नेछन् ।
 - (अ) नेपाल सरकार तथा त्यस अन्तर्गतका विभागहरूबाट प्राप्त रकम,
 - (आ) केन्द्र, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारबाट प्राप्त रकम,
 - (इ) विश्वविद्यालयहरूबाट प्राप्त रकम,
 - (ई) स्वदेशी तथा विदेशी दातृ निकाय, सङ्घसंस्था तथा व्यक्तिबाट प्राप्त रकम,
 - (उ) अध्ययन केन्द्रले हासिल गरेका आविष्कार, प्रकाशन तथा अन्य प्रतिफलहरूमाथिको पेटेन्ट मार्फत प्राप्त रकम,
 - (ऊ) स्वदेशी तथा विदेशी विद्यार्थीबाट प्राप्त रकम,
 - (ए) अन्य वैधानिक स्रोतबाट प्राप्त रकम ।
- (ग) यस अध्ययन केन्द्रको सम्पूर्ण स्रोत परिचालन काठमाडौँ विश्वविद्यालयको आर्थिक नियमानुसार हुनेछ ।
- (घ) यस अध्ययन केन्द्रको आन्तरिक तथा बाह्य लेखापरीक्षण विश्वविद्यालयको प्रचलित नियमानुसार गरिनेछ ।

१५. अन्य

- (क) यो कार्यविधि निर्देशिका कार्यान्वयनका सन्दर्भमा केही थपघट गर्नुपरेमा व्यवस्थापन समितिले आवश्यक परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।
- (ख) यो अध्ययन केन्द्र धेरै समयसम्म निष्प्रभावी भई कार्य गर्न नसकेको अवस्थामा केन्द्रको सम्पूर्ण जायजथा तथा दायित्व स्वतः काठमाडौँ विश्वविद्यालयको हुनेछ ।

